

SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETSKANSLIET

Remissvar gällande Indelningskommitténs betänkande "Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå" (SOU 2018:10)

Datum: 2018-08-20 Dnr: VR 2018/45 Mottagare: Finansdepartementet Handläggare: Toni Ilievski

Handläggning av remiss

Göteborgs universitet gav uppdraget att svara på remissen till Samhällsvetenskapliga fakulteten. Samhällsvetenskapliga fakulteten har skickat ut promemorian för synpunkter till förvaltningshögskolan. Remissvaret har beretts av docent David Karlsson samt beslutats av prefekt Björn Rombach, förvaltningshögskolan har även inhämtat synpunkter från statsvetenskapliga institutionens prefekt, professor Mikael Gilljam, som instämmer fullt ut i svaret.

Myndighetsgemensam indelning

Den regionala röran, med överlappande geografiska enheter för olika statliga (och landstingskommunala) organisationer är ett stort hinder för att uppnå verksamhetseffektivitet och samordning mellan statliga myndigheter, landsting och kommuner. Utredningens ambition att åstadkomma en gemensam geografisk struktur för ett antal statliga myndigheter är därför mycket lovvärd. Samtliga de myndigheter som utredningen nämner är lämpliga för en sådan reform – och ambitionen borde vara att ytterligare myndigheter lades till denna lista.

Det är också logiskt att de nya regionala områdena inte ska gå på tvärs med länsindelningen – de nya områdena bör bygga på ett eller flera län. Att splittra län skulle öka förvirringen och samordningssvårigheterna ytterligare.

Sjukvårdsregionerna är en rimlig utgångspunkt för den nya organisationen, och helt rätt att Halland i så fall förs till Västra Götaland. Möjligen borde även Värmland föras till denna region – för att åtminstone bevara möjligheten att utredningens långsiktiga ambition om en regionreform (som

presenterats i ett tidigare betänkande) skulle kunna förverkligas om statsmakterna ändrade uppfattning om detta.

Beteckning och utformning av namn på kommuner på regional nivå

Utredningens förslag att överge benämningen ”landsting” för kommuner på regional nivå är olyckligt. Det är korrekt att dagens begreppsförvirring är beklaglig, men det är heller inte rimligt att överge det sedan över 150 år inarbetade namnet landsting. Benämningen ”region” är så allmän och används i så många olika sammanhang i både vardagsspråk och formella sammanhang att språkförbistring kommer att uppstå. Kommuner på regional nivå borde ha ett eget namn som inte är synonymt med något annat.

Dessutom, genom att upprätthålla ett formellt standardiserat namnbruk, och till exempel att byta ”Västra Götalands läns landsting” till ”Region Västra Götalands län” som namn för en enhet som i alla andra sammanhang och i folkmun kallas något annat (”Västragötalandsregionen” eller VGR), kvarstår det faktum att den legala benämningen inte sammanfaller med den medborgarna känner till.

Landstingens och befolkningens synpunkter vid ändring av landstingsindelningen

På denna punkt har utredningen åstadkommit mycket välavvägda förslag som vi ställer oss bakom.

Det är viktigt att enskilda landsting inte ges vetorätt till en större regionreform som är av riksintresse. Den minsta tuvan får inte stjälpa hela lasset. Att skapa möjligheten att vid särskilda skäl kunna gå emot ett landstings önskemål är därför rimligt. Det är även rimligt att bestämmelserna på landstingsnivå och kommunal nivå på detta område inte är identiska med tanke på kopplingen till länsindelningen.

Regeringsformen slår fast att folkstyret i Sverige förverkligas genom den representativa demokratin – och det gäller även i kommuner och landsting. Att i vissa typer av frågor, till exempel indelningsfrågor, göra avsteg från den principen och lagstifta om att folkviljans förverkligande ska ske genom någon annan demokratisk beslutsform – tex. folkomröstning – strider mot konstitutionens anda. Alla demokratiska beslutsmetoder har sina fördelar och brister, och till folkomröstningsinstitutets allvarligaste tillkortakommande hör svårigheten för beslutsfattarna (de enskilda medborgarna) att väga in komplexa administrativa konsekvenser av beslut samt avsaknaden av övergripande ansvarstagande.

Att som utredningen föreslår reglera att befolkningens önskemål och synpunkter ”ska beaktas” är därför en välfunnen formulering i sammanhanget. Att ändra rikets indelning är en viktig justering av

de demokratiska spelreglerna och det är bra att säkra att medborgarna involveras i den diskussion som föregår beslutet. Men det är viktigt att tydligt slå fast att det är medborgarnas demokratiskt valda företrädare som har sista ordet och fastställer landstingets hållning till den föreslagna förändringen.

Landstingens samverkansmönster

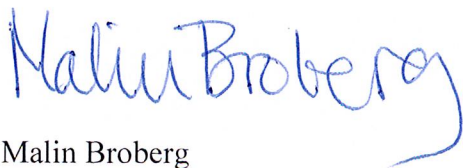
Utredningen har på ett lovvärt sätt kartlagt landstingens samverkansmönster. Att få en överblick över de samverkansaktiviteter som pågår är ett viktigt underlag för eventuella framtida reformer – inte minst med tanke på att sådana aktiviteter sker i ständigt förnyade former och förändrad omfattning.

Utredningen föreslår att Göteborgs universitet får i uppdrag att följa utvecklingen och löpande rapportera utvecklingen till regeringen. Förvaltningshögskolans kompetens på området lyfts särskilt fram.

Göteborgs universitet och Förvaltningskolan ställer sig positiva till detta förslag – givet att vi kan hitta fungerande rutiner för finansiering och rapportering. Ett sådant uppdrag kan också ge positiva bidrag till forskningen i offentlig förvaltning där såväl kommun- och landstingsperspektivet som samverkansperspektivet är centrala.

Finansiering av förvaltningsutgifter för det regionala utvecklingsansvaret

Att finansiera landstingens ansvar för den regionala utvecklingen via direkta statsbidrag istället för via länsstyrelsen är ett mycket rimligt förslag som det är svårt att ha invändningar emot.

Malin Broberg

Dekan